

С. В. Онікієнко

доктор економічних наук,
професор, професор кафедри
корпоративних фінансів
і контролінгу Київського
національного економічного
університету імені Вадима
Гетьмана, Київ, Україна,
onikienko-serhii@kneu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3450-6267>

Т. В. Майорова

доктор економічних наук,
професор, професор кафедри
корпоративних фінансів
і контролінгу Київського
національного економічного
університету імені Вадима
Гетьмана, Київ, Україна,
mayorova@kneu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9153-8460>

С. В. Урванцева

кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри
корпоративних фінансів
і контролінгу, Київського
національного економічного
університету імені Вадима
Гетьмана, Київ, Україна,
urvanceva@kneu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0632-0190>

**РИЗИКИ ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ
ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА**

Анотація. *Вступ.* Інноваційний розвиток у ХХІ ст. визначається як ключовий чинник економічного зростання, що потребує специфічних механізмів фінансування. Венчурний капітал виступає одним із провідних інструментів підтримки стартапів та високотехнологічних компаній, поєднуючи високий рівень ризику з потенційно значними прибутками.

Проблематика. В Україні венчурне фінансування стикається з низкою бар'єрів: інституційна нестабільність, обмежений доступ до капіталу, вплив людського ресурсу, воєнні загрози та кіберризик. Водночас існує значний потенціал розвитку інноваційного підприємництва, що потребує системного аналізу ризиків та адаптації міжнародних практик до національних умов.

Мета – системний аналіз ризиків венчурного фінансування інноваційного підприємництва та розроблення інтегрованої класифікації ризиків з урахуванням української специфіки.

Методи. Методологічною основою є системний підхід, що поєднує теоретичний аналіз, класифікаційний метод, порівняльний аналіз міжнародних і українських практик, а також емпіричні методи на основі статистичних даних та звітів міжнародних організацій.

Результати. Запропоновано інтегровану класифікацію ризиків венчурного фінансування, яка охоплює фінансові, технологічні, ринкові, управлінські та інституційні аспекти. Визначено, що фінансові ризики пов'язані з ліквідністю та переоцінкою стартапів, технологічні – із затримками розроблення та моральним старінням продукту; ринкові – з низьким попитом та конкуренцією, управлінські – з компетентністю команди та конфліктами, інституційні – з нестабільністю законодавства, податкової політики та воєнними загрозами. Окреслено методи управління ризиками, серед яких експертні оцінки, SWOT-аналіз та сценарний аналіз, що дають змогу формувати комплексні стратегії мінімізації.

Висновки. Розроблена класифікація ризиків є практичним інструментом для інвесторів і підприємців, який сприяє систематизації загроз, визначенню пріоритетів управління та адаптації міжнародних практик до українських реалій. Це забез-

Ц и т у в а н н я: Онікієнко, С. В., Майорова Т. В., & Урванцева С. В. (2026). Ризики венчурного фінансування інноваційного підприємництва. *Фінанси України*, (3), 74–86. <https://doi.org/10.33763/finukr.2026.03.074>

Статтю опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

© Онікієнко С. В., Майорова Т. В., Урванцева С. В., 2026

печує підвищення ефективності венчурного фінансування та стійкість інноваційних проєктів в умовах трансформаційної економіки України.

Ключові слова: венчурне фінансування, інноваційне підприємництво, класифікація ризиків, управління ризиками.

Табл. 2. Літ. 16.

Serhii Onikiienko

Dr. Sc. (Economics), Professor,
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman,
Kyiv, Ukraine,
onikiienko-serhii@kneu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3450-6267>

Tetiana Mayorova

Dr. Sc. (Economics), Professor,
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman,
Kyiv, Ukraine,
mayorova@kneu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9153-8460>

Svitlana Urvantseva

Ph. D. (Economics), Associate
Professor, Kyiv National Economic
University named
after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine,
urvanceva@kneu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0632-0190>

RISKS OF VENTURE CAPITAL FINANCING IN INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP

Abstract. Introduction. Innovation-driven development in the 21st century is recognized as a key factor of economic growth, requiring specific financing mechanisms. Venture capital has become one of the leading instruments for supporting startups and high-tech companies, combining high risk with potentially significant returns.

Problem Statement. In Ukraine, venture financing faces multiple barriers: institutional instability, limited access to capital, brain drain, military threats, and cyber risks. At the same time, the country's innovation sector demonstrates considerable potential, which necessitates a systematic risk analysis and adaptation of international practices to national conditions.

The *purpose* is a comprehensive analysis of venture capital financing risks in innovative entrepreneurship and to develop an integrated risk classification tailored to the Ukrainian context.

Methods. The methodological basis is a systemic approach combining theoretical analysis, classification methods, comparative analysis of international and Ukrainian practices, and empirical methods based on statistical data and reports of international and national institutions.

Results. An integrated classification of venture financing risks has been proposed, covering financial, technological, market, managerial, and institutional dimensions. Financial risks are linked to liquidity and startup overvaluation; technological risks — to delays in product development and technological obsolescence; market risks — to low demand and strong competition; managerial risks — to team competence and conflicts; institutional risks — to legislative instability, taxation issues, and military threats. Risk management methods such as expert evaluations, SWOT analysis, and scenario analysis are outlined as effective tools for minimizing risks and shaping comprehensive strategies.

Conclusions. The developed risk classification serves as a practical tool for investors and entrepreneurs, enabling systematic identification of threats, prioritization of risk management, and adaptation of international practices to Ukrainian realities. It contributes to enhancing the efficiency of venture financing and ensuring the resilience of innovative projects in the transformational economy of Ukraine.

Keywords: venture financing, innovative entrepreneurship, risk classification, risk management.

JEL classification: G24, L26, O31, O32, O33.

Вступ. Інноваційний розвиток є ключовим чинником економічного зростання у XXI ст. Країни, які успішно інтегрують інновації у виробничі

процеси та бізнес-моделі, здобувають конкурентні переваги на глобальних ринках. Водночас інноваційне підприємництво потребує специфічних механізмів фінансування, адже традиційні інструменти кредитування та інвестування не завжди відповідають високому рівню ризику і невизначеності, притаманним інноваційним проектам. Тому венчурне фінансування стало одним із провідних інструментів підтримки стартапів і високотехнологічних компаній.

Венчурний капітал виконує подвійну функцію: з одного боку, забезпечує фінансові ресурси для реалізації інноваційних ідей, а з другого – виступає каталізатором розвитку підприємницької екосистеми, формуючи нові бізнес-моделі, управлінські практики та інституційні механізми. Проте венчурне фінансування завжди супроводжується ризиком, який є системоутворюючим елементом цього процесу. Ризик визначає специфіку прийняття інвестиційних рішень, структуру угод, механізми контролю та стратегії виходу інвесторів із проектів.

Актуальність дослідження ризиків венчурного фінансування для України зумовлена кількома чинниками. По-перше, вітчизняна економіка перебуває у стані трансформації, що супроводжується високим рівнем невизначеності та нестабільності. По-друге, національний інноваційний сектор має значний потенціал, але стикається з проблемами доступу до фінансових ресурсів, слабкою інституційною підтримкою та впливом людського капіталу. По-третє, сучасні виклики – воєнні загрози, кіберризики, макроекономічна волатильність – створюють додаткові бар'єри для розвитку венчурного фінансування, але водночас відкривають нові можливості для інновацій у сферах оборонних технологій, цифрової безпеки та відновлюваної енергетики.

Аналіз досліджень і постановка проблеми. Питання венчурного фінансування та управління ризиками інноваційних проектів широко висвітлюється у працях зарубіжних і вітчизняних науковців. У міжнародній літературі значна увага приділяється ролі венчурного капіталу як каталізатора інноваційного розвитку, формуванню підприємницьких екосистем та впливу інституційних чинників на інвестиційну активність [1–7]. Дослідники підкреслюють, що венчурне фінансування не лише забезпечує доступ до фінансових ресурсів, а й сприяє поширенню нових бізнес-моделей, управлінських практик та технологічних рішень [4; 5].

Водночас у наукових працях наголошується на високому рівні ризику, притаманному венчурним інвестиціям. Ризик визначає специфіку прийняття інвестиційних рішень, структуру угод і механізми контролю [8–10]. У зарубіжних дослідженнях розроблено різні підходи до класифікації ризиків, методів їхнього оцінювання та управління, проте більшість із них базуються на стабільних економічних умовах та розвинутих інституційних системах [11].

Вітчизняні науковці також приділяють увагу проблематиці венчурного фінансування, проте дослідження здебільшого зосереджені на загальних питаннях інноваційного розвитку та інвестиційної діяльності [12–14].

Недостатньо розробленими залишаються аспекти, пов'язані з класифікацією ризиків у специфічних умовах української економіки, що характеризується високим рівнем невизначеності, інституційною нестабільністю та зовнішніми викликами.

Сучасні реалії – воєнні загрози, кіберризики, макроекономічна волатильність – створюють нові бар'єри для розвитку венчурного фінансування в Україні, але водночас відкривають перспективи для інновацій у сферах оборонних технологій, цифрової безпеки та відновлюваної енергетики [15; 16]. Це зумовлює необхідність розроблення інтегрованої класифікації ризиків, яка враховуватиме не лише фінансові та ринкові аспекти, а й інституційні, технологічні, управлінські чинники.

Таким чином, наукова проблема полягає у відсутності комплексного підходу до аналізу ризиків венчурного фінансування в Україні, що ускладнює процес прийняття інвестиційних рішень та обмежує можливості розвитку інноваційного підприємництва. Її вирішення потребує системного дослідження і розроблення практичних рекомендацій щодо мінімізації ризиків у специфічних умовах української економіки.

Мета дослідження полягає у системному аналізі ризиків венчурного фінансування інноваційного підприємництва та розробленні інтегрованої класифікації ризиків з урахуванням української специфіки.

Для досягнення цієї мети необхідно розв'язати такі завдання:

- дослідити теоретичні засади венчурного фінансування та його роль у розвитку інноваційної економіки;
- здійснити класифікацію ризиків венчурного фінансування з урахуванням їхніх джерел та впливу на інвестиційні рішення;
- проаналізувати методи оцінювання й управління ризиками, які застосовуються в міжнародній та українській практиці;
- визначити специфічні ризики, характерні для України, та окреслити можливі шляхи їхньої мінімізації.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є системний підхід до аналізу ризиків венчурного фінансування інноваційного підприємництва в умовах трансформаційної економіки України. Для досягнення поставленої мети застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечують всебічне дослідження проблеми.

Теоретичний аналіз та узагальнення використано для опрацювання наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів щодо природи венчурного фінансування, його ролі в розвитку інноваційної економіки та специфіки ризиків. Це дало змогу визначити ключові концепції та підходи до управління ризиками.

Класифікаційний метод застосовано для систематизації ризиків венчурного фінансування за джерелами виникнення, рівнем впливу на інвестиційні рішення та можливостями їх мінімізації [8–10]. На основі цього методу розроблено інтегровану класифікацію ризиків, що враховує фінансові, ринкові, інституційні, технологічні й управлінські чинники.

Порівняльний аналіз використано для зіставлення міжнародних практик оцінювання та управління ризиками з українськими реаліями. Це допомогло виявити специфічні чинники, які обмежують розвиток венчурного фінансування в Україні, а також можливості адаптації успішних зарубіжних моделей [12–14].

Емпіричні методи було використано для здійснення аналізу статистичних даних, звітів міжнародних організацій та українських інституцій щодо інноваційного розвитку, інвестиційної активності та ризиків у сфері венчурного фінансування [15–16]. Це забезпечило практичну основу для оцінювання актуальних тенденцій і викликів.

Систематизація та узагальнення результатів дали змогу на основі отриманих даних сформуванню інтегровану класифікацію ризиків венчурного фінансування, що враховує як традиційні фінансові та ринкові аспекти, так і інституційні, технологічні та управлінські чинники.

Таким чином, запропонована методологія поєднує теоретичні та практичні інструменти, що забезпечує комплексний аналіз ризиків венчурного фінансування та формування пропозицій щодо їхньої мінімізації в умовах української економіки.

Результати дослідження. Венчурне фінансування як інструмент підтримки інноваційного підприємництва має глибокі теоретичні корені, що сформувалися у працях класиків економічної науки й набули розвитку в сучасних дослідженнях. Його специфіка полягає у поєднанні високого рівня ризику з потенційно значними прибутками, що робить венчурний капітал унікальним механізмом стимулювання інновацій [4; 5].

Й. Шумпетер одним із перших підкреслив роль підприємця як агента “творчого руйнування”, котрий упроваджує інновації та трансформує економічну систему [1]. У його теорії інновації виступають рушійною силою економічного розвитку, а підприємницький ризик є невід’ємною складовою цього процесу. Венчурне фінансування в цьому контексті можна розглядати як інституційний механізм, що забезпечує ресурси для реалізації інноваційних ідей, які мають потенціал змінити структуру ринку [6].

Ф. Найт розмежував поняття ризику та невизначеності [2]. Він зазначав, що ризик можна виміряти й оцінити, тоді як невизначеність не піддається кількісному вимірюванню. Прибуток підприємця, за Найтом, є компенсацією за прийняття невизначеності. У випадку венчурного фінансування інвестори фактично беруть на себе невизначеність, пов’язану з майбутнім успіхом чи невдачею інноваційного проекту, і саме це визначає специфіку їхньої діяльності.

Сучасні дослідження у сфері агентських відносин доводять, що венчурні інвестори не лише надають фінансові ресурси, а й активно впливають на управлінські рішення стартапів [3]. Вони виступають своєрідними “співкерівниками”, які контролюють використання коштів, формують стратегію розвитку та забезпечують дотримання корпоративних стандартів. Це дає змогу зменшити окремі ризики, пов’язані з неефективним управлінням або конфліктами між засновниками.

У сучасній економічній літературі венчурне фінансування розглядається як багатовимірний процес, що охоплює:

- фінансовий аспект – мобілізація капіталу для інноваційних проєктів [10];
- управлінський аспект – залучення інвесторів до стратегічного управління [3];
- інституційний аспект – формування спеціалізованих фондів, акселераторів, бізнес-інкубаторів [11];
- соціальний аспект – створення нових робочих місць, розвиток людського капіталу, формування інноваційної культури [12].

Важливою рисою венчурного фінансування є його циклічність: інвестори входять до проєкту на ранніх стадіях, супроводжують його розвиток, а потім здійснюють “вихід” через продаж акцій або IPO [13; 14]. На кожному етапі виникають специфічні ризики, які потребують окремого аналізу та управління [15; 16].

Для України теоретичні засади венчурного фінансування мають особливе значення, адже вони дають можливість адаптувати міжнародний досвід до національних умов. Українські стартапи часто стикаються з проблемами інституційної нестабільності, обмеженого доступу до капіталу та слабкої інноваційної інфраструктури [12; 13]. У цьому контексті венчурне фінансування може стати ключовим механізмом інтеграції у глобальні інноваційні ланцюги, але лише за умови ефективного управління ризиками [14; 15].

Класифікація ризиків венчурного фінансування

Ризики венчурного фінансування мають багатовимірний характер і охоплюють фінансові, технологічні, ринкові, управлінські та інституційні аспекти. Їхня класифікація є необхідною передумовою розроблення ефективних механізмів управління та мінімізації негативних наслідків [8; 9]. У науковій літературі застосовуються різні підходи до класифікації ризиків, проте більшість із них зосереджуються на окремих аспектах і не враховують комплексності венчурного інвестування [10].

Запропонована нами інтегрована класифікація ризиків базується на поєднанні традиційних фінансових категорій із сучасними викликами інноваційної економіки [11]. Вона враховує стадії життєвого циклу стартапу, специфіку інституційного середовища та особливості взаємодії між інвесторами й підприємцями [13].

Фінансові ризики виникають унаслідок невизначеності руху капіталу, ліквідності та вартості компанії [8]. Вони охоплюють широкий спектр проблем, серед яких – недоотримання доходів, переоцінка стартапів та обмежений доступ до додаткового фінансування [14]. Ця група ризиків безпосередньо впливає на стійкість бізнес-моделі й довгострокову перспективу розвитку підприємства.

Технологічні ризики пов'язані з невизначеністю технічної реалізації інноваційного продукту [9]. До них належать затримки у процесі розроблен-

ня, моральне старіння технології, а також невідповідність стандартам безпеки чи якості [14]. Вони можуть суттєво знизити конкурентоспроможність компанії та ускладнити комерціалізацію інновацій.

Ринкові ризики зумовлені залежністю від попиту, рівня конкуренції та здатності бізнесу масштабуватися [10]. Серед ключових проявів цієї категорії варто виокремити низький попит на продукцію, агресивну конкуренцію та складнощі виходу на міжнародні ринки [15]. Їхній вплив визначає можливості підприємства щодо розширення та утримання позицій на ринку.

Управлінські ризики виникають через компетентність команди, конфлікти між засновниками та інвесторами, а також агентські проблеми [3]. Вони можуть призвести до неефективного використання ресурсів, втрати стратегічного фокуса чи навіть банкрутства [16]. Ця категорія ризиків відображає внутрішні організаційні слабкості, що здатні підірвати стабільність компанії.

Інституційні ризики формуються під впливом зовнішнього середовища, зокрема нестабільності законодавства, податкової політики, корупції та воєнних загроз [12; 13]. Для України ця категорія є особливо актуальною, оскільки визначає умови функціонування бізнесу та його здатність адаптуватися до мінливого регуляторного та політичного контексту.

У табл. 1 нами наведено інтегровану класифікацію ризиків венчурного фінансування.

Таблиця 1. Інтегрована класифікація ризиків венчурного фінансування

Категорія ризику	Характеристика	Приклади
Фінансові	Пов'язані з рухом капіталу	Ліквідність, переоцінка стартапу [8; 13]
Технологічні	Невизначеність технічної реалізації	Затримки, моральне старіння продукту [9; 14]
Ринкові	Залежність від попиту та конкуренції	Низький попит, складність масштабування [10; 15]
Управлінські	Компетентність команди, конфлікти	Агентські проблеми, слабе управління [3; 16]
Інституційні	Зовнішнє середовище	Нестабільність законодавства, податкова політика [12; 13]

Складено авторами.

Розроблена нами інтегрована класифікація ризиків дасть змогу інвесторам і підприємцям:

- систематизувати потенційні загрози;
- визначити пріоритети управління ризиками залежно від стадії розвитку стартапу;
- розробити комплексні стратегії мінімізації ризиків;
- адаптувати міжнародні практики до українських умов.

Отже, класифікація ризиків є не лише теоретичним інструментом, а й практичним механізмом, що допомагає підвищити ефективність венчурного фінансування та забезпечити стійкість інноваційних проєктів.

Методи оцінювання та управління ризиками

Ефективне управління ризиками у венчурному фінансуванні є критично важливим для забезпечення успішності інноваційних проєктів. Високий рівень невизначеності, властивий стартапам, потребує застосування як якісних, так і кількісних методів оцінювання ризиків [6; 7]. У міжнародній практиці сформувався широкий спектр інструментів, які допомагають інвесторам і підприємцям систематизувати ризики, прогнозувати їхній вплив та розробляти стратегії мінімізації [8; 9].

У практиці управління ризиками значне поширення мають якісні методи, що дають змогу отримати комплексне уявлення про потенційні загрози та можливості розвитку бізнесу. До таких методів належать експертні оцінки, SWOT-аналіз і сценарний аналіз. Кожен із них має власні переваги та обмеження, проте їхнє застосування у сукупності забезпечує повнішу картину ризикового середовища.

Експертні оцінки ґрунтуються на думках фахівців, які набули досвіду у відповідній галузі [6]. Вони допомагають швидко ідентифікувати ключові ризики та визначити їхню значущість. Водночас цей метод має суб'єктивний характер, що може знижувати рівень достовірності отриманих результатів, особливо за відсутності узгоджених критеріїв оцінювання.

SWOT-аналіз спрямований на виявлення сильних і слабких сторін підприємства, а також можливостей та загроз зовнішнього середовища [7]. Його застосування дає змогу сформуванню системне бачення внутрішніх і зовнішніх чинників, які визначають ризиковий профіль стартапу. Такий підхід є корисним для стратегічного планування та вибору напрямів розвитку.

Сценарний аналіз передбачає розроблення кількох варіантів розвитку подій – оптимістичного, песимістичного та базового [9]. Завдяки цьому методу можна оцінити потенційні наслідки ризиків та підготуватися до різних сценаріїв функціонування бізнесу. Він забезпечує гнучкість управлінських рішень і сприяє підвищенню стійкості підприємства в умовах невизначеності.

Таким чином, якісні методи оцінювання ризиків відіграють важливу роль у процесі стратегічного управління, оскільки дають можливість не лише ідентифікувати ключові загрози, а й сформуванню основи для подальшого кількісного аналізу та розроблення ефективних заходів реагування.

Поряд із якісними методами, що забезпечують загальне уявлення про ризикове середовище, важливе значення мають кількісні методи, які дають змогу здійснити більш точну та об'єктивну оцінку. Вони базуються на використанні фінансових моделей і статистичних інструментів, що забезпечує можливість вимірювання ризиків у числовій формі та їхнє подальшого врахування у процесі прийняття управлінських рішень.

Фінансове моделювання забезпечує прогнозування доходів, витрат і прибутковості проєкту з урахуванням різних сценаріїв розвитку [8]. Такий підхід дає можливість оцінити потенційні фінансові результати та визначити рівень стійкості бізнес-моделі до змін зовнішнього середовища.

Аналіз грошових потоків спрямований на оцінювання ліквідності підприємства та його здатності виконувати фінансові зобов'язання [10]. Він забезпечує розуміння того, наскільки компанія може підтримувати стабільність функціонування й уникати дефіциту ресурсів у критичних ситуаціях.

Ризик-скориговані ставки дисконтування застосовуються для врахування ризику у вартості капіталу. Використання цього інструменту допомагає більш об'єктивно оцінити інвестиційну привабливість проекту, оскільки враховуються ймовірність виникнення негативних подій та їхній вплив на очікувану дохідність.

Таким чином, кількісні методи оцінювання ризиків забезпечують глибший рівень аналізу, не лише ідентифікуючи потенційні загрози, а й вимірюючи їхній вплив на фінансові результати підприємства. Це створює основу для розроблення ефективних стратегій управління ризиками та підвищення стійкості бізнесу.

У табл. 2 нами наведено методи оцінювання ризиків венчурного фінансування.

Таблиця 2. Методи оцінювання ризиків

Метод	Тип	Особливості
Експертні оцінки	Якісний	Базуються на досвіді фахівців [6]
SWOT аналіз	Якісний	Визначає сильні та слабкі сторони [7]
Сценарний аналіз	Якісний	Прогнозує варіанти розвитку подій [9]
Фінансове моделювання	Кількісний	Прогноз доходів і витрат [8]
Аналіз грошових потоків	Кількісний	Оцінка ліквідності [10]
Ризик скориговані ставки дисконтування	Кількісний	Урахування ризику у вартості капіталу [11]

Складено авторами.

Проведення якісного та кількісного оцінювання ризиків створює основу для розроблення ефективних стратегій їхнього подолання. Наступним етапом є застосування методів управління ризиками, які мінімізують негативний вплив невизначеності та забезпечують стійкість венчурних інвестицій.

Управління ризиками у венчурному фінансуванні передбачає використання різних стратегій. Одним із поширених підходів є диверсифікація портфеля, коли інвестори вкладають кошти в кілька стартапів, що зменшує ймовірність втрат [4; 5].

Важливим інструментом є активна участь в управлінні, коли венчурні інвестори беруть участь у стратегічних рішеннях компанії, що дає змогу контролювати ризики та підвищувати ефективність використання ресурсів [3; 8].

Значну роль відіграє створення партнерств, зокрема співпраця з акселераторами, інкубаторами та корпоративними інвесторами. Подібний підхід сприяє зниженню інституційних ризиків і розширює можливості розвитку бізнесу.

До практичних інструментів управління належить використання страхових механізмів, які дають можливість захистити компанію від окремих ризиків, наприклад кіберризиків чи ризиків втрати ключових співробітників.

Нарешті, гнучкі стратегії виходу передбачають планування кількох варіантів завершення інвестиційного проекту – продаж акцій, IPO чи злиття. Це дає змогу мінімізувати втрати у разі невдачі та забезпечити альтернативні шляхи реалізації інвестицій [15; 16].

В українських умовах управління ризиками має особливе значення через високий рівень інституційної та макроекономічної нестабільності. Використання якісних і кількісних методів оцінювання ризиків у поєднанні з адаптивними стратегіями управління дає можливість підвищити довіру інвесторів і забезпечити стійкість інноваційних проектів. Такий підхід є особливо актуальним у контексті венчурного фінансування, яке в Україні має низку специфічних рис, що відрізняють його від практики розвинутих країн.

Ці особливості зумовлені інституційними, макроекономічними та соціальними чинниками, а також сучасними викликами, пов'язаними з воєнними загрозами та глобальною нестабільністю [12; 13]. Як результат, ефективне управління ризиками стає не лише інструментом зниження невизначеності, а й ключовою передумовою забезпечення життєздатності та конкурентоспроможності інноваційних проектів у національному контексті.

Українське інституційне середовище характеризується високим рівнем правової та регуляторної невизначеності. Часті зміни законодавства, нестабільність податкової політики, бюрократичні бар'єри та корупція створюють додаткові ризики для інвесторів [12]. До цього додається відсутність добре розвинутої інфраструктури венчурного капіталу – фондів, акселераторів, бізнес-інкубаторів, що обмежує можливості масштабування стартапів [13].

Не менш вагомими є макроекономічні ризики, які формуються під впливом високої волатильності національної валюти, інфляційних процесів та залежності від зовнішніх ринків [13]. Інвестори зазнають труднощів під час прогнозування доходів і витрат, що ускладнює довгострокове планування. Крім того, обмежений доступ до міжнародних фінансових ресурсів знижує конкурентоспроможність українських стартапів [14].

Зростання цифровізації економіки супроводжується збільшенням кіберризиків. Недостатній рівень захисту інформаційних систем та слабка правова охорона інтелектуальної власності створюють додаткові загрози для інноваційних компаній [14]. Це особливо актуально для стартапів у сфері IT, які є найбільш динамічними в Україні.

Суттєвим чинником залишаються воєнні ризики. Воєнні дії на території України негативно впливають на інвестиційний клімат, знижують мобільність команд, ускладнюють логістику та доступ до міжнародних ринків [15]. Водночас вони стимулюють розвиток нових напрямів інновацій, зокрема оборонних технологій, кібербезпеки та систем відновлюваної енергетики [15; 16]. Це відкриває можливості залучення міжнародних інвесторів, які спеціалізуються на високоризикових проектах.

Окрему групу становлять ризики людського капіталу. Україна має високий рівень освіченості та значний потенціал у сфері ІТ та інженерії. Проте відплив кадрів за кордон спричиняє серйозні загрози для розвитку інноваційного підприємництва [16]. Збереження та розвиток людського капіталу є ключовим завданням як для держави, так і для бізнесу, адже саме він визначає довгострокову конкурентоспроможність країни.

Отже, врахування української специфіки є необхідною умовою для успішного розвитку венчурного фінансування. Високий рівень інституційних, макроекономічних, соціальних та воєнних ризиків вимагає від інвесторів адаптації своїх стратегій до умов постійної невизначеності. Це передбачає застосування гнучких механізмів управління ризиками, активну співпрацю з державними інституціями та міжнародними партнерами, а також пошук нових можливостей у сферах, що формуються під впливом сучасних викликів. Подібний комплексний підхід не лише дає змогу мінімізувати негативні наслідки ризиків, а й створює передумови для інтеграції українських стартапів у глобальний інноваційний простір.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило, що ризики є системоутворюючим елементом венчурного фінансування інноваційного підприємництва. Вони визначають специфіку інвестиційних рішень, структуру угод, механізми контролю та стратегії виходу інвесторів із проєктів. Аналіз показав, що ризики мають багатовимірний характер і охоплюють фінансові, технологічні, ринкові, управлінські та інституційні аспекти.

Запропонована інтегрована класифікація ризиків дає змогу систематизувати потенційні загрози та визначити пріоритети управління залежно від стадії розвитку стартапу. Використання якісних і кількісних методів оцінювання ризиків у поєднанні з адаптивними стратегіями управління забезпечує більш обґрунтоване прийняття інвестиційних рішень та підвищує ефективність венчурного фінансування.

Особливу увагу приділено українській специфіці, де інституційна нестабільність, макроекономічна волатильність, кіберризики, воєнні загрози та відплив людського капіталу формують додаткові бар'єри для розвитку інноваційного підприємництва. Водночас ці виклики відкривають нові можливості інновацій у сферах оборонних технологій, цифрової безпеки та відновлюваної енергетики. Врахування української специфіки є необхідною умовою успішного розвитку венчурного фінансування: інвестори повинні адаптувати стратегії до умов високої невизначеності, застосовувати гнучкі механізми управління ризиками та активно співпрацювати з державними інституціями й міжнародними партнерами.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості їхнього використання венчурними інвесторами, стартапами та державними інституціями для підвищення ефективності інноваційних проєктів. Розроблені підходи можуть стати основою формування сприятливого інвестиційного клімату, інтеграції України у глобальні венчурні екосистеми та забезпечення сталого економічного розвитку.

Таким чином, управління ризиками венчурного фінансування є не лише теоретичною проблемою, а й практичним завданням, розв'язання якого має стратегічне значення для майбутнього інноваційної економіки України.

Список використаних джерел

1. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу. Київ : Києво-Могилянська академія, 2011. 241 с.
2. Knight F. H. Risk, Uncertainty and Profit. Harper & Row, 1965. 381 p.
3. Jensen M., Meckling W. Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*. 1976. Vol. 3, Iss. 4. P. 305–360. URL: [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(76\)90026-X](https://doi.org/10.1016/0304-405X(76)90026-X).
4. Gompers P., Lerner J. The Venture Capital Revolution. *Journal of Economic Perspectives*. 2001. Vol. 15 (2). P. 145–168. URL: <https://doi.org/10.1257/jep.15.2.145>.
5. Kortum S., Lerner J. Assessing the Contribution of Venture Capital to Innovation. *RAND Journal of Economics*. 2000. Vol. 31 (4). P. 674–692. URL: <https://doi.org/10.2307/2696354>.
6. OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2019 / OECD. Paris : OECD Publishing, 2019. URL: <https://doi.org/10.1787/34907e9c-en>.
7. World Bank Group Support for Innovation and Entrepreneurship: An Independent Evaluation / Independent Evaluation Group. World Bank, 2013. URL: <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-0136-5>.
8. Kaplan S., Stromberg P. Characteristics, Contracts, and Actions: Evidence from Venture Capital Analyses. *Journal of Finance*. 2004. Vol. 59(4). P. 2177–2210. URL: <https://www.hhs.se/contentassets/662e98040ed14d6c93b1119e5a9796a4/kaplanstrombergj2004.pdf>.
9. Hellmann T., Puri M. The Interaction between Product Market and Financing Strategy: The Role of Venture Capital. *Review of Financial Studies*. 2000. Vol. 13(4). P. 959–984. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.2004.00696.x>.
10. Lerner J., Tirole J. Some Simple Economics of Open Source. *Journal of Industrial Economics*. 2002. Vol. 50. P. 197–234. URL: <https://doi.org/10.1111/1467-6451.00174>.
11. EIB Investment Survey 2021: European Union overview / European Investment Bank (EIB), 2021. URL: https://www.eib.org/files/publications/eibis_2021_european_union_en.pdf.
12. Інноваційна діяльність промислових підприємств в Україні під час повномасштабної війни / НІСД. 2025. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/innovatsiyna-diyalnist-promyslovykh-pidpryyemstv-v-ukrayini-pid-chas>.
13. Вкладають, але потроху: венчурні фонди про інвестиції у воєнний час. SPEKA. 2024. URL: <https://speka.ua/news/vencurni-fondi-pro-investiciyi-u-vojennii-cas-plqex9>.
14. Ukraine Venture Capital And Private Equity Markets Overview 2020 / Ukrainian Venture Capital and Private Equity Association (UVCA). 2021. URL: <https://www.uvca.eu/news/ukraine-venture-capital-and-private-equity-markets-overview-2020>.
15. 2024 Venture Capital Outlook: From Freefall to the First Signs of Stabilization? / WIPO. 2024. URL: <https://www.wipo.int/en/web/global-innovation-index/w/blogs/2024/2024-venture-capital>.
16. Venture Pulse Q4 2024 / KPMG. 2025. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmgsites/xx/pdf/2025/01/venture-pulse-q4-2024.pdf.coredownload.inline.pdf>.

References

1. Schumpeter, J. A. (2011), *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest and the Business Cycle*. Kyiv: Kyiv-Mohyla Academy [in Ukrainian].

2. Knight, F. H. (1965). *Risk, Uncertainty and Profit*. Harper & Row.
3. Jensen, M., & Meckling, W. (1976). Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*, 3 (4), 305–360. DOI: 10.1016/0304-405X(76)90026-X.
4. Gompers, P., & Lerner, J. (2001). The Venture Capital Revolution. *Journal of Economic Perspectives*, 15 (2), 145–168. DOI: 10.1257/jep.15.2.145.
5. Kortum, S., & Lerner, J. (2000). Assessing the Contribution of Venture Capital to Innovation. *RAND Journal of Economics*, 31 (4), 674–692. DOI: 10.2307/2696354.
6. OECD. (2019). *OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2019*. Paris: OECD Publishing. DOI: 10.1787/34907e9c-en.
7. Independent Evaluation Group. (2013). *World Bank Group Support for Innovation and Entrepreneurship: An Independent Evaluation*. World Bank. DOI: 10.1596/978-1-4648-0136-5.
8. Kaplan, S., & Stromberg, P. (2004). Characteristics, Contracts, and Actions: Evidence from Venture Capital Analyses. *Journal of Finance*, 59 (4), 2177–2210. Retrieved from <https://www.hhs.se/contentassets/662e98040ed14d6c93b1119e5a9796a4/kaplanstrombergjf2004.pdf>.
9. Hellmann, T., & Puri, M. (2000). The Interaction between Product Market and Financing Strategy: The Role of Venture Capital. *Review of Financial Studies*, 13(4), 959–984. DOI: 10.1111/j.1540-6261.2004.00696.x.
10. Lerner, J., & Tirole, J. (2002). Some Simple Economics of Open Source. *Journal of Industrial Economics*, 50, 197–234. DOI: 10.1111/1467-6451.00174.
11. European Investment Bank (EIB), (2021). *EIB Investment Survey 2021: European Union overview*. Retrieved from https://www.eib.org/files/publications/eibis_2021_european_union_en.pdf.
12. NISS. (2025). *Innovative activities of industrial enterprises in Ukraine during a full-scale war*. Kyiv. Retrieved from <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/innovatsiy-na-diyalnist-promyslovykh-pidpryyemstv-v-ukrayini-pid-chas> [in Ukrainian].
13. SPEKA. (2024). *They invest, but little by little: venture capital funds on wartime investments*. Retrieved from <https://speka.ua/news/vencurni-fondi-pro-investiciyi-u-vojennii-cas-p1qex9> [in Ukrainian].
14. Ukrainian Venture Capital and Private Equity Association (UVCA). (2021). *Ukraine Venture Capital And Private Equity Markets Overview 2020*. Retrieved from <https://www.uvca.eu/news/ukraine-venture-capital-and-private-equity-markets-overview-2020>.
15. WIPO. (2024). *2024 Venture Capital Outlook: From Freefall to the First Signs of Stabilization?* Retrieved from <https://www.wipo.int/en/web/global-innovation-index/w/blogs/2024/2024-venture-capital>.
16. KPMG. (2025). *Venture Pulse Q4 2024*. Retrieved from <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmgsites/xx/pdf/2025/01/venture-pulse-q4-2024.pdf>.coredownload.inline.pdf.

Стаття надійшла: 03.03.2026

Прорецензована: 13.03.2026

Доопрацьована: 17.03.2026

Підписана до друку: 31.03.2026